

עונג שבת (55)

הקב"ה מתאוה בשבחין של ישראל בשבת בספר "אזמר בשבחין" הביא דברי ה"רוקח" בפרושו על סידור התפילה, כי סופי התבות של המילים: "ואתה קדוש יושב תהילות" (תהלים כב.ז) הם: "השבת", לפי שעיקר התהילות של ישראל, בשבת הן שהרי תקנו לומר בתפלת השבת "נשמת כל חי", "ובמקהלות" ו"הכל יודוך". טעם הדבר, לפי שמצאנו שלא בחר הקב"ה ביום השבת בשבחים של מלאכי השרת, כי אם בשבחים ישראל. כך אמרו חז"ל במדרש, על הפסוק: "שש כנפים שש כנפים לאחד" (ישעיהו ו. ב), למלאכי השרת ישנם שש כנפים כנגד ששה ימים, כנף ליום. כל ימות השבוע משורר המלאך בכנף את יומו. ביום השבת אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם, אין לנו כנף שנשורר לפניך, תן לנו כנף שביעי ונשורר לפניך היום, אמר להם הקב"ה: יש כנף אחד בארץ שמשורר לפני היום, שנאמר: "מכנף הארץ זמרות שמענו צבי לצדיק". כשם שהמלאכים אומרים: "קדוש, קדוש, קדוש", כך ישראל אומרים בשבת "נשמת", ו"במקהלות", ו"הכל יודוך" **ספר "ומתוק האור, שבת קודש"**

רמז לחמשת המשקים שהתורה נמשלת להם ישמח משה במתנת חלקו.

בספר "אבני המקום" הקשה, מדוע נאמר: "ישמח בלשון עתיד, היה לו לומר: "שמח משה", בלשון עבר? הוא כתב שבפשטות נראה לומר שהכונה שהשמחה תמשך ותהיה לעולם. אלא שעדיין יש לעיין, מדוע תקנו לומר זאת בשבת? ויש לומר: כפי שמבאר הטור, שזאת משום שמשה רבנו פעל אצל פרעה שיתן להם לישראל, את יום השבת ליום מנוחה. הוא הוסיף וכתב, שאיתא במדרש (שיר השירים): שהתורה נמשלה לחמשה משקין: מים, יין, שמן, חלב דבש. תיבת "ישמח" היא נוטריקון של שמות חמשת המשקין: אות יו"ד: יין, אות שי"ן: שמן, אות מ"ם: מים, אות חי"ת: חלב, וד' אותיות שיש במילה: "ישמח" הן כנגד האות ד' של דבש.

ספר "ומתוק האור, שבת קודש"

מהו הסוד בזמירות השבת?

זמירות שבת הם מקבצים גדולים של פיוטים, שנכתבו ע"י מאות פייטנים, רבנים, ומקובלים גדולים. זמירות שבת הן המפתח לעונג שבת ולשלום בית. אין כמו האווירה בבית בזמן שכל המשפחה יושבים סביב השולחן ושרים ביחד כולם ומסתכלים בזמירון, שרים אשת חיל, ומתכוונים בשרים לאימא שעומלת וטורחת בערב שבת שהבית יהיה נקי ומסודר ולהכין אוכל טעים לכבוד שבת קודש. או לשיר ביחד שלום עליכם ולכוון

עונג שבת כולל עונג רוחני וגשמי כאחד. עונג שבת אמיתי כולל בתוכו עונג רוחני וגשמי כאחד. ובאמת שום עונג גשמי אינו משמח באמת בלי שיהיה בו תוכן ערכי-רוחני, ומאידך, שום עונג רוחני אינו שלם עד שיכוא לידי ביטוי מוחשי גם על ידי הגוף. הקושי הגדול שאיתו אנו מתמודדים בעולם הזה הוא הניגוד החמור שבין הנשמה לגוף, ועניינה המיוחד של שבת הוא לעשות שלום בין הנשמה לגוף. מצוות השבת היא לעסוק בתורה מתוך נחת ועונג, ולקיים את הסעודות המשובחות מתוך כוונה של מצווה, וכל הזוכה לכך, זוכה לטעום בעולם הזה מעין עולם הבא. וזהו שאמר הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותם (ביצה טז). שעל ידי שבת קודש יכולים ישראל להשלים עצמם באיחוד של הנשמה והגוף לשם שמיים. ומתוך כך מובן מה שאמרו חכמים שכל מי שזוכה לענג את השבת באמת זוכה להינצל מהקשיים שבעולם. כי הקשיים נובעים מהניגוד שבין הנשמה לגוף. והמענג את השבת גם זוכה לברכות גדולות - הברכות הנובעות מחיבור הנשמה לגוף. אלא שלשם כך צריך לקבל את השבת מתוך תשובה, ולהתגדל באמונה, ולהרבות בלימוד תורה לפחות שש שעות בשבת, ומתוך כך לקיים את הסעודות בשמחה של מצווה.

המלקט

עונג שבת דברי השל"ה

במסכת שבת (נר מצווה לו) שהדרך העיקרית לענג את השבת היא "לא כאותם הממלאים בטנם כסוס וכפרד אין הבין, לילך אחר הערב (הטעים)... ואח"כ מרוב מאכלם נופל תרדימה עליהם ומבלים מוחם. אלו אין נקראים מענגים את השבת, אלא הם מענגים את עצמם (בטנם) בשבת. ועל כן יכלכל דבריו במשפט, והחכם עיניו בראשו, כשיושב לאכול בבוקר, אע"ג שיאכל וישתה כראוי, אין הכוונה למלאות בטנו, כי לא מנוחה ועונג ייקרא לזאת אלא איבוד המאכל והגוף, גם הפסד לנפש, שלא יוכל לעמוד על עומדו מרוב שביעתו כדי לעסוק בתורה ובמצוות כאשר ביארנו. אבל העניין הוא שיאכל וישתה בשמחה ובטוב לבב מאכל טוב ויפה, מוטעם ומתוקן, קל העיכול, מעט הכמות ורב האכילות, ובלבד שלא ימלא את כרסו, וישתה שתים שלוש כוסות של יין לשמח את ליבו, הכול לפי מה שהוא אדם. ויקום מתוך שמחת אכילתו לקבוע לימודו, או יישן מעט לנוח ראשו ואיבריו, ואח"כ ישב ללמוד, ישא ויתן בעומקה של הלכה כפי השגתו והבנת שכלו.

לקבל את המלאכים שחזרו איתנו מבית הכנסת. אך מה התייחסות ההלכה לשירת זמירות שבת והאם ישנה התייחסות? האם יש סדר מחייב או שיעור נדרש? והאם ישנם אנשים שאינם שרים בכלל זמירות שבת? **דבר ראשון:** לפי רוב שירת זמירות שבת אינה הלכה אלא מנהג טוב שינהג בו האדם, והוא מנהג שמחזק את שלום הבית, ומהווה עונג שבת אמיתי. בנוגע למקור למנהג, יש הרבה מקורות: ישנה מצווה מהתורה לומר דברי תורה בשבת כמאמר הכתוב **במסכת אבות:** שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו משולחנו של מקום, שנאמר: **וידבר אליי זה השולחן אשר לפני ה'.** בחלק מהזמירות שזורים בתוך מילות הפיוטים גם פסוקים, ולכן היו קהילות שבהם לא היו אומרים דברי תורה אלא שרים זמירות שבת, ויוצאים בזה ידי חובה כי יש בזמירות הרבה הלכות ומנהגים שמרומזים במילות הפיוטים. לכן בזמנים בהם עם ישראל דוכא ע"י ממשלות הגויים בגלות, ושונאי ישראל אסרו עליהם ללמוד תורה, הם היו שרים זמירות שבת ובכך העבירו את הלכות שבת דרך השירה לדורות הבאים.

במסכת מגילה (יב:), כתוב כך: **ביום השביעי כטוב המלך ביין:** אטו עד השתא לא טב לביה בחמרא? (תרגום: וכי עד עכשיו לא היה טוב ליבו ביין?) אמר רבא: יום השביעי שבת היה, שישראל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות. אבל אומות העולם אוכלין ושותין, אין מתחילין אלא בדברי תפלות מכאן נלמד שמנהג יפה הוא לשבת ולשבח את האלוקים ומצוותיו, כתוב בזוהר הקדוש: אין לך שבת ושבת שאין הקב"ה הולך לחול עם הצדיקים בגן עדן, ולא עוד אלא כשהוא נכנס אנו מקבלין אותו בשירין ובזמירין.

לענג את השבת ולא את עצמו

החתם סופר מדייק: "וקראת לשבת עונג", ולא לעצמך, כוונת האדם תהא לענג את השבת, לא את גופו. וכן מדייקים ממאמר חז"ל (שבת קט:). כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים. כל המענג את השבת זוכה, ולא כל המענג את עצמו בשבת. **רבי משה ליב מסאסוב** אומר: מי שאוכל בשבת לשם עונג גופו, ואינו מכבד את השבת, הריהו כאדם שערך סעודה לכבוד אורח חשוב, וקרא לכל חבריו ואוהביו, אך לאורח לא קרא. ויש ממשילים זאת לאדם המשיא את בנו, ועורך לכבוד הנשואין סעודה גדולה, ומגיש מכל טוב. המזומנים באים, ונהנים מהמטעמים הרבים, ומהשתיה המשובחת לפניהם, אולם המחיות עצמו שמח שמחה גדולה על עצם הנשואין, עד שכמעט אין לו צורך כלל לאכול ולשתות. ככל שאדם קרוב ומקושר יותר לקדושת השבת, הוא מתענג יותר מעצם הקדושה. המזון ושאר התענוגות הגשמיים נעשים לשם הקדושה, ואינם תופסים אצלו מקום כשלעצמם.

ספר "ומתוך האור, שבת קודש

הלכה: עניית אמן אחר ברכה השנויה במחלוקת

השומע ברכה השנויה במחלוקת, אם אותה דעה שאומרת לברך נדחתה לגמרי מהפוסקים, אסור לענות אחריו אמן. אכן אם אותה דעה אמנם לא נפסקה להלכה אך לא נדחתה לגמרי מהפוסקים, רשאי לענות אמן, כגון ברוך אתה ה' חי העולמים, חתימת בורא נפשות, דכך דעת הירושלמי וכן פסק הגר"א, אמנם אין חיוב לענות אמן היות וההלכה לא נפסקה כך וספק אמן לקולא.

ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: אין כזה מצב נואש, יש רק יהודי שהתייאש מלהאמין.
פתגם חסידי

חקירה: בתי ערי חומה

נחלטים לאחר י"ב חודש, משום שלאחר שנה אין למוכר יותר זכות לפדות את הבית, ואם לא פדה נחלט למפרע, או שמה שלא גאל במשך השנה מחליט את הבית לקונה (הגר"ח סטנסיל צט, העילוי ממיצ"ט צ אונס ביום אחרון ד"ה איברא, מנחת חינוך שמא-א (יז))

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: המטאטא בבית הכנסת

חסיד אחד ראה את הרבי שלו מטאטא את בית הכנסת בעצמו. נדהם ושאל: רבי למה אתה עושה את זה לבד? ענה הרבי. כל אחד מנקה המקום שהוא הכי אוהב, אני אוהב את בית הכנסת.

המלקט

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמנונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זוירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. **זיווג הגון:** יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. **לעילוי נשמת:** ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נג'מה, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתר כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי ורגונה, אברהם בן אסתר.

